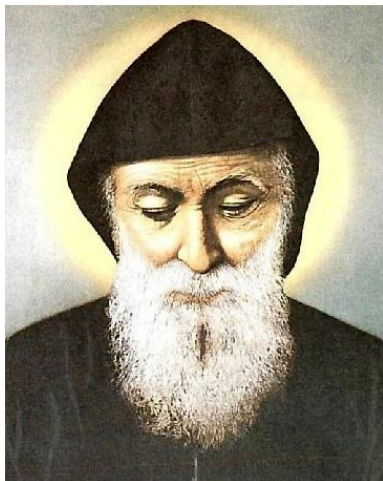

Ігор БРИНДАК, викладач

Великий подвижник Маронітської Католицької Церкви святий Шарбель Маклуф в останні роки став надзвичайно шанованим серед нашого народу. Але поряд із тим з'явилися деякі перебільшені, а то й забобонні види почитання. Також можна натрапити в деяких ЗМІ на твердження, що нібито Шарбель взагалі не святий і що до нього молитися не можна. Тому метою цієї публікації є з'ясування тих контроверсій. Про Шарбеля Маклуфа у «Живій Воді» писалося вже не раз. Тому переповідати його біографію немає потреби, спробуємо з'ясувати ті моменти, довкола яких виникли різні непорозуміння.

Найперше, що дуже часто цікавить людей, хто такі мароніти, до котрих належав святий Шарбель? Маронітська Церква - це одна зі Східних Католицьких Церков. Батьківщиною їх є Ліван, хоча багато маронітів живе в діаспорі. Маронітська Церква має власну літургічну та канонічну традиції. До речі, християнство в цій країні бере свій початок ще з євангельських часів. Читаємо у Євангелії: «... була там велика сила Його учнів і людей вельми багато з Юдеї та з Єрусалиму, із побережжя Тиру та Сидону. Вони прийшли послухати Його і оздоровитись від своїх недуг» (Лк. 6,17-18). Побережжя Тиру та Сидону - це якраз і є територія Лівану. В іншому місці у Євангелії зазначено, що і сам Ісус був у цих місцях: «І вирушивши звідти, пішов у сторону Тиру та Сидону» (Мк. 7, 24). Отже, Ліван – це земля, мешканці якої чули проповідь безпосередньо з уст Спасителя. А от сама назва «мароніти» походить від пустельника святого Марона (? – 410). І тут якраз виникає перше непорозуміння. У деяких книжках написано, що святий Марон був засновником Марнітської Церкви. Проте він не міг бути засновником, бо не мав єпископських свячень. Церква там існувала ще в апостольські часи. Насправді Марон був засновником перших монастирів у Лівані. І на початках маронітами називалися саме монахи ліванських монастирів. Але пізніше, в часи арабського чи турецького панування, коли корінні мешканці найчастіше шукали захисту саме на територіях монастирів і саме монахи вели

все культурне життя народу, то назва мароніти закріпилася за корінними мешканцями Лівану.

Часто пишуть, що Маронітська Церква є в унії з Римом. Саме по собі це твердження можна вважати правильним, якщо під унією розуміти Євхаристійну єдність. Але буде помилковим, якщо думати, що мароніти заключали спеціальну унію, подібну до Берестейської. Бо самі мароніти стверджують, що ніколи не переривали єдності з Апостольським престолом. Просто в часи арабського, а потім турецького панування, через певні обставини вони були ізольовані від Римської Церкви. А пізніше, в часі хрестових походів, а також у XVII ст. Маронітська Церква зробила офіційну заяву, що і надалі перебуває в єдності з Римським престолом. Тому це не було заключенням унії, а підтвердженням існуючого статусу.

Папа Павло VI, який провадив беатифікацію і канонізацію Шарбеля Маклуфа, назвав його найбільшим святим XX століття. Багатьох таке твердження дуже дивує, адже відомо, що Шарбель помер у 1898 році. Тобто за логікою мав би бути святим XIX століття. Дехто думає, що назвали його святим XX століття, тому, що найбільше чудес за його заступництвом уже відбулося по його смерті у XX столітті. Це правда, але вони відбуваються і у XXI. Однак, насправді його значення набагато глибше. Серед тих, хто отримав зцілення біля могили ліванського подвижника, були люди різних релігійних переконань: католики, православні, вірні Вірменської Апостольської Церкви, протестанти, мусульмани. Тому Шарбель став єкуменічним святим, який після своєї смерті став мирити людей різних релігійних переконань. Розвиток єкуменізму припав саме на XX століття.

Коли на пострадянському просторі стали з'являтися книжки про життя святого Шарбеля, паралельно виникли різні нездорові форми його почитання. Люди почали вирізати зображення святого з різних часописів і прикладати до хворих місць, скажімо так, часто делікатних. Хтось на тому вже почав робити бізнес. А через ті перебільшення з'явилася і тенденційна критика. Окремі журналісти, а то й богослови, почали писати, що Шарбель Маклуф нібито насправді і не святий, що його чудеса – це тільки наслідки самонавіювання, а дехто навіть і висловлював гіпотезу про вплив злого духа. Більш відверті особи заявляли прямо, що вони критикують святого Шарбеля тільки тому, що він католик і уніат. Спробуємо з тими всіма закидами розібратися.

Те, що існують невластиві способи почитання святого Шарбеля, ще не є підставою заперечувати його святість. Є люди, які, наприклад, у невластивий спосіб використовують Біблію. Хіба це означає, що потрібно й Святе Писання відкидати? Про

святість Шарбеля є офіційне потвердження Церкви. У 1965 році він був беатифікований, а в 1977 канонізований. Якщо мали місце беатифікація і канонізація, то були і чудеса, які подавалися на ці процеси. Зрозуміло, що всі дива, які люди приписують заступництву святого Шарбеля, перевірити неможливо. Але щодо тих, які затверджуються беатифікаційними і канонізаційними процесами, то дослідження ведеться дуже скрупульозно. У завдання відповідних комісій також входить визначити, чи можна пояснити це або інше зцілення чисто природними явищами, або наслідком самонавіювання. Якщо би це було так, тоді такий випадок комісією відкидається. Визнаним може бути тільки той випадок, якому і медична, і богословська комісії не можуть знайти природного пояснення. Стосовно святого Шарбеля Ватиканська комісія офіційно визнала три чуда: зцілення ліванської черниці Марії –Абель Камарі в 1950 році. Вона мала важку форму виразки шлунку і параліч правої руки. Зцілення ліванського коваля Іскандера Убеїда, якому під час праці в праве око потрапив уламок розпеченого заліза, через що він на це око повністю осліп. Після відвідин могили Шарбеля у 1950 році почав добре бачити на обидва ока. Зцілення сирійської жінки Маріан Асаф Ауад, у якої раком були уражені шлунок, кишківник і горло. Після відвідин могили Шарбеля в 1965 році злякисні пухлини повністю зникли.

Дуже важко припустити, що всі вищевказані недуги могли зникнути внаслідок звичайного самонавіювання. Зверніть увагу: в одних випадках мало місце відновлення втрачених тканин (ока), а в іншому – ліквідація злякисних тканин. І ще один цікавий випадок. Він, правда, трапився після канонізації. Мусульманська дівчина Хосн Мансур Ель-Мошер народилася івалідом, у неї одна нога була на 4 пальці коротша за іншу. Дівчина прикладала до коротшої ноги землю з могили святого Шарбеля, після чого обидві ноги стали однакової довжини (Див. Патриція Каттанео «Святий Шарбель: монах-чудотворець», Львів Свічадо», 2014, ст. 28), Зцілення потвердили чиновники з села, де проживала ця дівчина. (Там же). Правда, дехто зауважить, що у цьому випадку не було потвердження з боку лікарів. Але тут маємо справу з випадком, який і без медичної комісії помітний кожному. Чи можна це пояснити самонавіюванням? Для збільшення ноги необхідний фосфат кальцію, із якого складаються людські кістки. Поза скелетом його в чистому вигляді в організмі немає, а самонавіювання не може з нічого зробити щось.

Чи можна чудеса святого Шарбеля пояснити дією злого духа? Євангеліє з цього приводу пише : «Чи навіжений спроможен очі сліпим зрячими зробити?» (Івана 10, 21). А Шарбель, як ми знаємо, це зробив (пригадаймо випадок Іскандера Убеїда). Крім того, Святе Писання дає ще деякі інші ознаки, щоб визначити, чи чудо від Бога чи ні: «Немає бо такого, хто робив би чуда моїм ім'ям і міг би незабаром мене лихословити» (Мк. 9,39). «Ніхто, говоривши під впливом Духа Божого, не каже «Анатема Ісус» і ніхто не може сказати «Господь Ісус», як лише під впливом Духа Святого» (1Кор.12,3). «Кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов у тілі, той від Бога, а кожен, що не визнає Ісуса, той не від Бога, а антихриста» (1Івана 4, 2-3). А тепер слова святого Шарбеля: «Царство

Боже існує. Кожна людина покликана реалізуватися в ньому. До нього веде одна дорога: Ісус Христос. Щоб пройти шлях до Його царства, потрібна лише любов. Ми маємо любити одні одних безкорисливо, безумовно і безмежно. Щоб ця любов зростала, ми маємо через молитву і прийняття Євхаристії зануритись у джерело, яким є сам Ісус Христос» (Цит. за Патриція Каттанео «Святий Шарбель: монах-чудотворець», Львів, Свічадо», 2014, ст. 85). Здавалось би, такі слова мали б остаточно вирішити сумнів. Але і стосовно них знаходять заперечення. Як підставу вважають такі євангельські слова: «Багато мені того дня скажуть, Господи, Господи, хіба ми не твоїм ім'ям пророкували, хіба не твоїм ім'ям бісів виганяли, хіба не твоїм ім'ям силу чудес творили? І тоді я їм заявлю: «Я вас не знав ніколи, відійдіть від мене ви, що чините беззаконня» (Мт.7,22-23). Однак у цих словах мова не йде про чудеса демонічні. Злі духи іноді можуть дійсно робити чудеса, але не можуть це робити в ім'я Ісуса Христа. Крім того, демонічною силою неможливо виганяти демонів. (Порівняй Марка, 3, 24-24). Тому в цьому уривку мова йде про тих людей, які будуть робити правдиві чуда Божою силою, але з часом самі ті люди підуть дорогою беззаконня. Подібно як Юда Іскаріот, коли був апостолом, теж робив чуда (Пор. Луки 9, 1) і робив їх Божою силою. Але пізніше, як ми знаємо, став на шлях зради. З цієї причини, коли Церква проводить беатифікаційні і канонізаційні процеси, чудеса, які кандидат робив за життя, вважаються недостатніми, необхідно, щоб були чудеса після смерті. Що стосується святого Шарбеля, то вони мали місце і за життя, і після смерті. Тому немає ніяких підстав сумніватися в його святості. До речі, відомі випадки, що коли ікону святого Шарбеля намагалися використати в окультних цілях, то вона або різко темніла, щоб зображення зникало, або сам лик святого виходив спотвореним (Про це див. «Святий Шарбель проти оккультизму», «ЖВ», №3, 2007). Це якраз ще одне підтвердження того, що цей подвижник немає нічого спільного з оккультизмом.

Тепер щодо нетління тіла Шарбеля. У книжках про це явище написано так багато, що в читачів виникає логічне запитання, а чому ж ці нетлінні моці не можна зараз побачити. Насправді тут ситуація дещо складніша. Від часу кончини Шарбеля у 1898 році церковна влада кілька разів відкривала гріб, і тіло весь час було нетлінне. Святий виглядав так, як ніби спав. До речі, в часі першого відкриття гріб був заповнений водою, а вся одежа подвижника покрита пліснявою, яка, однак, тілу не пошкодила. Крім того, з моцей покійного витікало миро. У 1927 і 1950 роках відбувалося перезахоронення моцей Шарбеля, і кожного разу тіло було нетлінне і мироточиве. Щодо мира, то його збиралося так багато, що воно часто витікало через стінки саркофагу. Моці Шарбеля досліджував ліванський учений Георгіо Сюкрала і дійшов висновку, що стикнувся з чимось надприродним. Уся справа в тому, що маса виділеного мира перевищувала масу тіла Шарбеля (Див. за Патриція Каттанео «Святий Шарбель: монах-чудотворець», Львів, Свічадо», 2014, ст. 72). Але в 1965 році відбулася беатифікація Шарбеля, і після того мироточіння припинилося, а саме тіло почало поступово всихатися. Тому зараз його нетлінним назвати важко. Можливо, декого з читачів цей факт розчарує, але насправді підстав для розчарування немає. Просто Бог беріг тіло подвижника саме для його офіційного визнання Церквою. До речі, цей факт ще більше підкреслює чудесний характер явища. Бо, як правило, різні скептики твердять, що нетління чи мироточення

мощей – це просто звичайні природні явища, але, як бачимо, ці «природні явища» підпорядковуються офіційним декретам Церкви.

Після розгляду різних суперечливих питань довкола особи ліванського подвижника хочу сказати ось що. Все, що ми знаємо про життя святого Шарбеля, це було не бажання робити чудеса, а бажання виконувати Божу волю, й інших людей він старався привести не до себе, а до Христа. Це видно із вищезгаданих слів, тому, власне, хто шанує цього святого, повинен теж шукати те, що шукав він. І на завершення публікації буде доречно навести дещо з повчання святого Шарбеля Маклуфа: «Кожна людина, яка перебуває далеко від любові, є далеко від Бога, далеко від світу і далеко від життя. Любов є єдиним скарбом, який ви можете збирати на цьому світі й забрати з собою на той світ. Уся слава, праця, успіхи, скарби і здобутки, які, на вашу думку, ви отримали на землі, залишаться на цьому світі. Ви заберете з собою тільки любов. А якщо хтось прийде до Бога без любові, гірко про це пошкодує... Любов має царювати у ваших серцях, а покора – у ваших умах, адже зарозумілість веде до гріха, а ненависть – до вічного засудження».